

Szerkesztői iroda:
Nagy-Enyeden
A KIADÓHIVATALBAN
hová
lap szellemi részét illető
közlemények küldendők

Kiadóhivatal:
Wokál János könyvkereskedése
hová
az előfizetések és hirdetések
bérmentesen küldendők.
Kéziratok nem adatnak vissza.

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy
vidékre postán küldve
egész évre 4 frt,
félre 2 frt,
negyedére 1 frt.

Hirdetmények díja:
3 hasábos petit sorért, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.

Nyilttér eora 15 kr.

Megei választások.

(B.) Folyó hó 12-én a megye 12 választókerületében 95 megyei bizottsági taghely tölthető be, utóljára arra az időre, melyet az 1870. XLII. t.-cz. előír. — Midőn majd az új törvényhatósági törvény szerint fognak a választások eszközöltetni, az már egy új népszámlálás alapján s az országgyűlési képviselőválasztók számarányában újból megállapítandó kerületekben fog megtörténni, mi ha nem is nagy, de mégis jelentékeny változást fog feltüntetni a jelenlegi helyzethez képest.

Jól tudjuk ugyanis, hogy nálunk a politikai tevékenységi körnek alapját az országgyűlési képviselőválasztói jogosultság képezi. Nemesak arra jogosít ez, hogy törvényhozási ügyek elintézésére politikai véleményünk szerint alkalmas egyént küldjünk az ország nagy tanácsába, hanem arra is kvalifikál, hogy ha a választók bizalma az illető személyében összpontosul, közvetlenül is résztvehessen a honatyák tanácsaiban, határozataiban. De ezen általános jogosultságon kívül szűkebb körben is szükséges e kvalifikatio Döntő sulyal bír ez a megyebizottsági tagválasztásoknál a s legtöbb rendezett tanácsu városban is, melyeket csak az 1876. XX. t.-cz. osztott be a megyékbe. A mily nagyfontossággal bír e jogosultság, oly kevésbé nehéz annak megszerzése. Mi nem vagyunk barátai az általános szavazati jogosultságnak, valamint az anyagi helyzetünkhöz mérten túlzottan megszorított választói jogosultságnak sem. Bizonyos anyagi és bizonyos szellemi kvalifikatioval kell hogy bírjon az, ki ily saktéle — legalább erkölcsi felelősséggel bíró — jogot gyakorolni s annak előnyében is résztvenni akar; de ezen kvalifikatiót szerezhesse meg mindenki, kiben a szorgalomnak és munkás kitaratásnak legalább is közönséges mérvű érteke és tehetsége meg van. Ha már ezt meg-

követeljük a választóktól, még inkább, százszorosán fokozottabb erőben szeretjük látni a választottakban. Személyes felelősséget vállaltak ezek magukra megbízottak s azon megye irányában, melyet egyetemlegesen képviselni, jogos érdekeit védeni, anyagi és szellemi javát előmozdítani, polgárainak közlékét biztosítani, bennök az igaz hazafiságnak érzelmét erősíteni s mindezekért nem egyszer anyagi áldozatot is hozni kötelességük.

És ha van vármegye, mely sokszorozott arányban obajlja látni bizottsági tagjainak buzgalmát, mely fokozottabb áldozatot kíván törvényeinek előmozdításában, — ez: A s ő f e h é r v á r m e g y e; gazdag dicső multban, de gazdag szenvedésekben s a sors soknemű megpróbáltatásaiban is.

Reméljük, hogy a megfrissült megyei bizottság tudni fogja hazafias kötelességét s ezen reményben örömmel üdvözljük az új választottakat.

A képzőművészeti társulat jubileuma.

Az alkotmányosság helyreállítása óta hazai közművelődésünk terén a kormány és társadalom egyesült erővel törekvések helyrehozni századok mulasztásait. Ez a törekvés visszatérződik és tagadhatatlanul tényes sikert ért el képzőművészetünknek meglepő fejlődésében is. Egy pár évized előtt alig volt egy két magyar művész a fővárosban; a műpártolás nálunk csak nem régen is igen szűk térre szorított. A művész tevékenységnek az arcképfestésen kívül már műfajoknak eredményes gyakorlására még nem igen nyílt alkalom.

Mennyire jobbra fordultak azóta művészeti viszonyaink. A fővárosban a művészek száma ma már megközelíti a százat. Kiállításaink jeles képzett művészek mellett mindig újabb fényes tehetőségek m rülnek fel. A művek gazdag változatossága s azoknak mindinkább önállóan nyilatkozó nemzeti iránya a hazai közönségnek folyton növekvő érdeklődése, a hírlapoknak öntudatos és komoly műbírálati együttvéve örvendetes tanúságot tesznek arról, hogy a magyar képzőművészetnek rövid idő

alatt sikerült a művelt nyugotnak, századok óta ápoló művelődésével versenyképes színvonalra emelkedni.

A kormány első és legfőbb feladata volt az ország politikai és közgazdasági újjászervezése és biztosítása. Ezen óriási feladat természetesen az állami segélyforrásokat majdnem teljesen kimerítette s háttérbe szorította az oly közművelődési czélokot, a melyek az állami önállóságnak nem képezték közvetlen feltételét. Képzőművészeti czélokra a kormány — más államokhoz hasonlítva — még most is aránylag nagyon csekély öszveget fordíthat. A míg például Franciaország budgetjében a képzőművészet rendszerint, mintegy három millió frankkal szerepel; vagy pedig Poroszország, a melynek törekvése az, hogy Berlint Németország egyik szerszind művészeti központjává tegye, szintén milliókat fordít a művészet fejlesztésére; sőt Magyarországnál sokkal kisebb államok — mint Belgium, Bajorország — nemesak fényesen dotált művészeti akadémiákat tartanak fenn, hanem nagyobbabán művészeti feladatokkal folytonosan ellátják az ott képzett művészeket. — addig nálunk, az egy két műintézet fenntartására szánt összegeken kívül a vallás- és közoktatási miniszternek művészeti czélokra esupán 15 ezer forint áll rendelkezésére. Bármily lelkes barátja is a mostani vallás- és közoktatási miniszter: Trefort Ágoston a művészetnek — tudvalevő, hogy az első magyarországi műegyletnek a harminczas években ő volt kezdeményezője — ily csekély öszveggel az ő ügyesreterve és erője sem idézhette volna elő művészetünknek mai fejlettségét.

Ily viszonyok közt a magyar művészet megteremtése és felvirágoztatása merőben a társadalomnak jutott feladat. A társadalmi tevékenységnek korunkat jellemző irányzata a rokon érdekköröknek társulása. Ez' irányzat, a művészet érdekében a képzőművészeti társulat alakításában jutott kifejezésre.

Nemesak a főváros közönsége, hanem az egész ország művelt körei vettek részt a társulat alakításában, mely 1861-ben márczius 15-én tartotta első közgyűlését. Működési köre eleinte szűk határok közt mozgott. Később azonban a tagok számára kiadott közérdekű műlapok, az évenként megtartott kiállítások — eleinte az akadémiában átengedett termekben — a külföldről nagy sikerrel hazatért művészeink hatása a művészi pálya választására s ez által fővárosunkban a művészeti életnek folytonos

Nem, én így végezném be a versemet:

Kedves telünk, a példád nem ragad...
Az ember lelke mindig az marad;
Örök bajunknak végtelen oka,
Hogy egyetérteni nem tudunk soha!

D. I.

Erzsi.

— Elbeszélés. —
Irta Réthy Gábor.
(Folytatás.)

Ez elválás után tíz évig nem láttam Erzsit. Ő különösen az első időben pár — gyermekdeden írott — sort küldött nekem.

Sohasem válaszoltam. De nem hánytam el sorait. Tíz év múlva, mint fiatal ügyvéd P-re kerültem. Javában jártam az ifjú évek bolondját. Hej, sok okom volt rá! Több mint másnak. Az előkelő társaságok kedvence valék. Fialat, alig 23 évvel — a mint mondták — nagyjövőjű ügyvédi irodát nyitottam.

Kényeztettek, hizelegtek. Bárhová léptem, csak öndicsőitésem hallám. Ez elbizakodottá tón. Kezdettem hinni, hogy ez a szép világ csakugyan érettem van teremve; hogy én nap vagyok, mely körül a többi ember, mint árnybolygó kering.

Színház, bál, zeneestély napirenden voltak; estélyek, melyek gyakran viharos bacchanáliákká fajultak. Oly jól éreztem magam e légkörben; fejem úgy telve volt büszkeséggel; szívem a dicsőség mámorával.

Bármit tettem, az mind nagyszerű volt; azzá fujta fel a szolgálalelkű compánia, mely környezett.

Mikor értékem ily magasra volt esigázva; a véletlen akkor hozott össze Erzsit.

Ő szegény — áldottlelkű anyját veszve — P-re került egy vagyonos özvegy nagynénjéhez.

Derékiné, ez volt a nő neve. Egy honvéd-ezredes özvegye.

Férjétől nagy vagyont örökölt s — a mire egész életén át vágyott — korlátlan szabadságot. Szabadságot arra, hogy hódoljon hőbortos szeszélyeinek.

Oh most jól ismerem e nő lelki világát. Fennhíjjás, büszkeség, csillogni vágyás — a nevetségességig — lelkének alapvonásai.

Szegény Erzsi! milyen körbe jutott! A jóságos, szelid lelkű édes anyától a hőbortos, divatbá nagy-nénjéhez.

Derékiné fényes háztartást tartott. Nagy uri szokás szerint hetenkint kétszer megnyitá termeit — a mint ő mondá — a salon-világ előtt.

Számomra mindig nyitva álltak termei. Kivételes személy voltam előtte is.

Azt mondta, hogy különös vonzalmat érez irántam. Hamar kitaláltam e vonzalom okát.

Derékinének volt egy leánya is. Anyjának szakasztott képmása. Gizella nagysám. S Gizellának édes egyetlen barátnéja, egy szegény, de gógós; sem nem ifju, sem nem öreg bárókisasszony: Olga.

E társaságban gyakran megfordultam. Engem mind hárman barátjoknak fogadtak. (Minő végtelen kegy! Mily kimondhatatlan szerencse!)

Egy szerda estén Derékiné ismét fogadta P. város színe-javát. Magam is megjelentem. Oh hogy maradhattam volna el!

Gizella azonnal magához hívott s egy melléktérembe vezetett.

— Képzélje kérem — szólott — nagy szerencsétlenség ért bennünket. Anyánnak egy távoli rokona, nem is tudom, hogy rokon volt-e valóban, elhalt, s leánya egy állhatatlan teremtés!

Nem folytathatta tovább; a melléktérben egy halovány arzu, igénytelen leány lépett be. Reám nézett, kétségesen tűnődve s kevés habozás után felkiáltott:

TÁRCZA.

Csak a szerelem.

— Julius Sturm. —

A föld sarából, mely körülveszen
Csak egy emel föl s ez a szerelem,
S mi életednek égi báját ad
Szerelem az, mely rögöz nem tapad.

Szabad csak úgy lész, hogyha ő leköt,
Boldog csak akkor, ő ha boldogit,
Erős is vagy, ő hogyha ad erőt,
És szép is ugy, ha ő felékesit.

Költemény a térlől.

Emlékezzünk meg róla, közel van már. Alig egy-két lépés s betoppán.

Sokan úgy irtóznak tőle, kivált az öregebbek. Azok mindig csak a tavaszról s a nyárról szeretnek ábrándozni.

Én nem így vagyok; én a telet szeretem.

Az ifjak nagy része hiszi, hogy bizonyosan azokért az élvezetekért rokonszenvezek a téllal, a miket ő nyújt; teszem fel: korszolya, bál, szánkázás stb.

Tagadni nem tudom, az ilyes mulatságokban magam is részt veszek telente. De én mégsem ezekért szeretem a telet, — más az a miért úgy vonzódom hozzá.

Nagyon egyszerű dolog; a poéták százszor énekelték.

„Künn fehér hólepel borít mindent, még az ég is fehérés az örökké borongó köd miatt. Nincs zöldülő berek, ezer színű mező, csevegő madárdal; a patakok sem suhog, lebilincselve hallgat.“ Szóval a világot, mely máskor nem két-, de ezerszínű, végre egyetlen szín borítja: a téli fehér.

Oh, mennyi költészet!

A poéták eddig szerencsésen eljutnak s egyetérték velők magam is, de aztán miért várják rendszeren az utolsó strófában a tavasz felvirulást: azt nem értem én!

Valóságos megezőfólása a tél költészetének.

Oh, ha én költő volnék, korántse fejezném be a térlől szóló versemet azzal a frázisszerű mondással:

„Álmodjunk hát tovább a szép tavaszról!“ —!

élenkülése, az orsz. magyar képzőművészeti társulatot a nemzeti köznevelésnek nemsokára egyik kiváló tényezőjévé tették.

1861. óta a társulat 5 felsége a király, a főváros és tagjainak — a kik között a főrangú világ, a főpapság s közéletünknek lehangzatosabb neveivel találkozunk — bőkezű áldozatkészsége folytán egyik legfőbb czélját képes volt elérni, azt, hogy a magyar művészetnek a fővárosban díszes palotát emelhetett. A műcsarnok, mely az Andrássy-utnak egyik legnemesebb izlésű épülete, művészetünknek állandó hajlékú szolgál, egyszersmind a műpártolás s a pezsgő művészi életnek központja. Ezen fényes csarnokban minden évben nemcsak a hazai művészek tevékenységéről, hanem a külföldi művészetnek koronkinti fejlődéséről is tájékozást nyerhet a hazai közönség, a minék a műzítés terjesztésére s a műpártolás fokozására már mostanig is a legkedvezőbb hatása észlelhető.

Itt, ezen közadományokból emelt szép épületben ünnepeit most a társulat negyedszázados fennállásának évfordulóját. A mindig sűrűbben ismétlődő jubiláris ünnepelek közt ez a nagyérdemű időpont mindenesetre megérdemli azt, hogy a magyar társadalom, mely a művészetért annyit tett, a társulat ünneplő kiállításának sikerét érdeklődésének tanúsítása által teljessé tegye. Művészeink e fontos alkalomra majdnem kivétel nélkül szebbnél-szebb s maradó becsű alkotásokat hoztak létre. Ő felsége, a király a kiállítás megnyitására fényes személyes jelenlétével emelte még impozánsabbá. Trefort Ágoston miniszter a társulat körelmére örömmel vállalkozott arra, hogy a kiállítást megnyissa s egyúttal ő felségét fogadja. A műcsarnokot serény művészi kezek ünnepe díszszel ruházták fel, melynek központját az előcsarnokban ő felségének életnagyságon felüli mellszobra képezi, melyet Strobl Alajos ismert fiatal szobrász készített. — A kiállítás, mely november hó 9 én nyílt meg — oly gazdag és változatos, a hazai művészek tömeges részvétele mellett a külföldről is oly nagy számú elsőrendű műtárgyat sikerült a társulatnak megnyerni, hogy a kiállításon művészi fejlettségünk eddig még el nem ért magas színvonalon van bemutatva.

A kiállítás folyama alatt, december hó 5-én, a társulat rendkívüli közgyűlést fog tartani, melynek kiemelt mozzanatait a kiállítási érkek és pályadíjak kiosztása és a társulat 25 éves történetének felolvasása fogják képezni.

Eddig a társulat kiállításaira érkek még nem voltak kifizetve. Ezt a régtóta érzett hiányt Trefort Ágoston vallás- és közoktatásügyi miniszter saját kezdeményezéséből helyrehozta ez évben azzal, hogy két — egyenkint 500 frankos — aranyérmét alapított a társulat 25 éves fennállásának emlékére s különösen a magyar kormány elismerésének kifejezéséül azon sikeres és fáradságtalan tevékenységért, melyet a társulat a magyar művészet érdekében kifejtett. A miniszternek ezen elmismerő sorai megilletik mindama lelkes hazafiakat is, a kik buzgó és áldozatkész részvételük által lehetővé teszik azt, hogy a társulat ma már több mint 2200 tagot számlál, tagjai számára értékes műtárgyakat vásárolhat — évenként

mintegy 10000 frtért — a sorsolás czéljaira, műlapjaiban a legkiválóbb magyar festményeket — legutóbb Munkácsy, Liezenmayer, Benzur stb. műveit — maradó becsű metszetekben sokszorosíthatja, szóval már azon helyzetben van, hogy oly előnyököt nyújthat a művészeknek és közönségnek, mint kevés más hasonló intézmény.

Meg vagyunk győződve róla, hogy a társulat negyedszázados működésének ezen örömteljes befejezése csak kezdetét képezi azon fényes és köznevelődésünk érdekében nagy jelentőségű sikereknek, melyekkel a társulat által nagyra fejlesztett magyar művészet a jövőben kecsegtet.

A cersav a kolera ellen.*

— Egészségügyi czikk. —

Dr. Ángyán Béla a budapesti kolera-kórház főorvosa közelebb a „budapesti kir. orvosegyletben“ a legelső orvosi tekintélyek — mint Korányi, Högyes, Bakes, Navratil egyetemi tanárok — előtt nagyérdemű előadást tartott a kolera gyógyításáról, mely tekintettel a már-már országossá vált járványra, a nagy közönséget is nagyon közelebb érdekli.

Különösen figyelmet érdemel előadásának az a része, melyben Cantani népi tanár új gyógyeljárását s ezek alapján saját kísérleteit ismertette. Ez új gyógymód a folyékony orvosszereknek a belekbe való juttatásán alapszik, mivel a kolera ember gyomrára sem ételt, sem orvosságot meg nem tart. E czélra ugy Cantani mint Ángyán különféle oldatokat használtak, míg végre Ángyánnak sikerült kísérletek alapján megállapítani, hogy valamennyi közt leghatásosabb az a quim és cersav (tannin) keveréke. Ezek ugyanis az ali hatású beltartalmat savasítják. A hőmérsék emelése által elhárítják a liz után beálló kihűlés és megmelegedés stádiumát s a bél nyákhártyáira összehúzólag hatnak. A cersav hatása Cantaninak azon kijelentése által lett főfontosságúvá, hogy a kommbacillusok nem közvetlen előidézői a kolera, hanem azok a belekben bizonyos ptomain nevű mérges vegyert termelnek s ez támadja meg és teszi tönkre a szervezetet. A tannin a belekbe jutva ugyanis a ptomainnal egy új vegyületet, úgynevezett tannint állít össze, mely már nem bír annyira mérgező hatással s nehezebben is szívódik fel, tehát újat állja a baj továbbterjedésének.

Azonban minde — aránylag jósikerű — eljárásokkal nem sikerült többet elérnünk, mint hogy a halálozást 40% ra szállítottuk alá. Ez kétségbevonhatatlanul és világosan bizonyítja, hogy még mindig legfontosabb a kolera ellen az előzetes óvintézkedések szigorú megtartása, vagyis a baj kitérésének megakadályozása, mert ha már kitört, nincs biztos szerünk annak végzetes lefolyását megakadályozni.

* Kiváló orvostól vettük az alábbi czikket, melynek közlését időszerűnek tartjuk, dacára, hogy a kolera már színfőben van az ország több helyén. De tapasztalat bizonyítja, hogy ózkor fellépett kolera csak rendkívül szigorú tel képes kiirtani; gyenge időjárás mellett áttelel s tavasszal — amint ez alkalommal Isten övön — újult erővel lép fel. Azért a jó tanács nem vész kárba soha s az óvintézkedéseket elhanyagolnunk semmi körülmények közt nem szabad.

Aztán dicsért engemet ő is.

A sok dicsőret elkábitott. Gizella ez este feltűnően kitért. A társaság többi arslánjait fitymálva, csak hozzám volt szava. — Míg azoknak egy rövid „igen“, „nem“-mel felelt: számomra föltárta mézödes szavainak egész tárházát; csalfa, érzélgős ömledezéseit, mindazt, mivel egy félrevezetett, hű, kaczer nő keble tele van. Czélt ért. Elkábitott.

Derékiné észrevette. Sietett használni az alkalmat. Fél, hogy kijózanodom. Rövidre fogott. A nélkül, hogy leánya kezét kértem volna, a legfinomabb nagy uri leereszkedéssel — mindig nyájas mosolyával kísérve — tudtomra adá, hogy Gizella kezét nekem szánta.

Mint egy rabszolga borultam le előtte. Talán sirni is tudtam volna örömben. Rohantam barátaimhoz, hirdetem fűnek-fának, hogy a szép, a mindenkitől imádtott Deréki Gizella az én menyasszonyom.

E naptól fogva mindennapos lettem Derékiéknél. Néha találkoztam Erzsivel is. Erzsi nem volt olyan szegény, mint D-né mondá. Tisztességes vagyon örökölt szülőitől. Hanem azért egyszerűen öltözködött. Hozzám nem volt sem hideg, sem bizalmas, valamint környezetéhez sem. Társalgott élénken, ha éppen szólania kellett; különben keveset beszélt. Nem bántott senkit, igyekezett mindenik szeszélyét teljesíteni; s őt is kezdtek tühetőbbnek tartani; főként, miután megtudták, hogy vagyona éppen nem megvetendő.

Mi együtt keveset beszéltünk. De néha vettem észre, hogy lopva — mikor teheti — milyen szomorúan tekint reám.

Erzsi különben nem volt szép. Kis, vézna alak; sápadt szöke arcz s halvány kék szemek. Mellette Gizella ugy tűnt fel, mint a szerény kis nefejejs mellett a dus pompában viritó róza.

(Vége következik.)

Az előzetes óvintézkedéseket illetőleg pedig a berlini világhírű koleraorvos dr. Koch kijelentette, hogy „kolera idöben a gyomorra kell főgondot fordítani, hogy az mindig tiszta és emésztőképes legyen“, azaz a testnek jól kell táplálva lenni, hogy fertőzött légkörben is ellen tudjon állni a ragály hatalmának. Tudvalevő pedig, hogy a járványos idő éppen nem kedvező az emésztési szervezetre, a gyomor ilyenkor csak lanyhán teljesíti szolgálatát, sőt gyakran fel is mondja azt, az étel nem izlik, bágyadság, levertség vesz erőt rajtuk, a mi már magában véve is betegség. Ezen kedvezőtlen körülményben rejlik a baj forrása. Ezt megakadályozni, ez ellen sikra szállni legfőbb feladatunk, amit könnyen és biztosan elérhetünk, ha követjük dr. Koch mondását s arany szabályaink közé ezt igatjuk megelsősnek:

Csak rendszerben és jól kell élni.

S a kolera ellen nem kell félni.

A jó táplálék mellett azonban igen fontos még oly teremtészetes szerek használata, melyek a gyomorra erősítőleg hatnak s betegség-ellenálló képességét fokozzák. Innen van, hogy az orvosok kolerajárvány idején a nagy cersav (tannin) tartalmú vörösbort ajánlják, ami ismét igazolja a fentebb ismerttetett gyógyeljárás helyes voltát, vagyis, hogy a cersav leghatásosabb ellenszere a kolera. S mennyivel nagyobb hatást kell lenni e hatásnak, ha a cersav nem izgató szesz italnak, hanem egy összetételben és hatásában a legjótékonyabb s általában bármikor használható élelmi czikknek képezi alkotórészét.

A néhány év előtt forgalomba hozott s ma már széles körben elterjedt magyar találmány: a Hungária-kávó egyesíti magában a jótékony és nagyfontosságú tulajdonságokat, amennyiben vegyészeti és orvosi hiteles bizonyítványok szerint kizárólag növényi alkotórészeinek tetemes részét cersav vagyis tannin képezi. Ezért van, hogy e kávénak a legesélyesebb izgató hatása sineken jótékonyan hat a gyomorra s azt mindig rendszerben tartja; nyákos s az emésztést akadályozó részeket a belekből eltávolítja, az emésztést és jó étvágyat előmozdítja, tehát kolera idöben közegészségügyi szempontból megbecsülhetetlen prezervatívum.

Lehet ugyan, hogy ize és zamata — mely különben jó és kellemes — az ázsiai kávéhoz szokott inyeket teljesen nem elégti ki, de a kinek egészsége drágább mint a pillanatnyi élvezet, bizonyára képes lesz erről lemondani s használni fogja a jobbat és hasznosabbat: a Hungária kávét. S ha még tekintetbe vesszük azt a tapasztalati tényt, hogy Fiume és Triszt vidékén a tavalyi kolera alkalmával oly családok, melyek a Hungária kávét állandóan használták, meg voltak kímélve a járványtól, jó lelkiismerettel kimondhatjuk, hogy e tápláló és cersav tartalmával fogva a gyomorra rendkívül jótékonyan ható tápszernek járványos idöben egy házból sem volna szabad hiányoznia.

Dr. Aeskuláp.

Közegészség.

A berlini rendörség következő hirdetését boesátott ki: Fertőtlenítés alatt bizonyos szabályok szerint alkalmazott eljárást értünk oly ragály anyagokkal szemben, melyek némely betegségekben a beteg testéből származnak vagy némely helyeken más módon keletkeznek s felszaporodnak. A fertőtlenítés czélja megakadályozni, hogy ezen ragályanyagok egészséges egyénekre átvisszenek, ezen anyagok megsemmisüljenek, vagy ártalmatlanná váljanak s oly helyre jussanak, hol többé ragályozást nem okozhatnak. Szigorú fertőtlenítést igényel a hólyagos himlő, ronsoló toroklob, kolera és hagymáz. Enyhébb eljárás elégséges rendszerint a vörhenynél (skarlát), verhas-kanyaró róza kiütésnél. Szükséges lehet a fertőtlenítés a számarhurut, tüdőgümőkör, ragályos tüdőlob, a ragályos szemgyulladás, az emberi pokolvar, takonykorság- és veszettség, gyermekágyi láz és kórházi úszók-nél. Fertőtlenítő szerül szolgál: 1. a zöld szappan lug, mely ugy készül, hogy 15 gramm zöld szappant tíz liter lágy meleg vízben feloldunk. 2. a carbolsav-oldat. Hatályos carbol oldat állítható elő, ha 100%-os carbolsavat (acidum carbolium dymratum) hús-szoros mennyiségű lágy meleg vízben negyedóránkénti kavarással feloldunk. 3. Sublimát-oldat. Ez a kiváló veszélyes jellegű ragályos betegségeknek jó alkalmazásba s ugy készül, hogy az orvos által rendelkezésre álló felirattal ellátott s gondosan őrzendő erősebb oldatból (1:1000) egy részt 5 rész vízzel vegyítünk. 4. carbol-köd. Ennek előállítására gummi-gömb-készüléket használunk, melynek üveg tartálya a fenti carbolsav oldattal van megtöltve. 5. Chlorgöz. Ennek előállítására bizonyos mennyiségű chlormeszet cserép- vagy kövedényben ugyanannyi súlyú sóssalval öntünk be. Középnagyságu szobára 1 kiló chlormész szükséges. 6. Szellőzős. Ez legkönnyebben létesíthető, ha ajtó, ablakot s kemence ajtót egyszerre nyitunk ki. Előge-

t s. Értéktelen tá vagy sütkemenéz és vizgöz. Az berendezett intézet.

Az orvosok ha fogla

Sokan vehet lozasi viszony van nek közt. — Ann érintkező orvos na így gyorsab pusz ezt a tapasztalat é számok. Erre felett legutóbbi ülésén 0 óta tanulmányozta 1000 orvos közül, legkevesebb 214 üggyvédek haláloza legkisebb a kertés halálozás a vendég főzőkél 29.23 munkásoknál 26.3 nél 25.95, a kése a fazekasoknál 35 sok közt aránylag más foglalkozású zásánál igen nagy ségek. — A legő betegség, a mely ban, hogy a him szorta kevesebbél nél, vagyis az on igen nagy, miné az orvos soha sem lő emberre vona 16 husz évvel id és 14 más férfi. biak közül 238, a másik közül. l el, mint a nép magyaráz, hogy a tropusok alatt vidékekről hozza nagy mértékben korbetegségek é vosoknál, mint a ban. Igen gyak beteg orvos köz betegség van, a áldozatul mások eset közül 45-temásik. A véletle mint a nép 20 kivessztük a bá a viszony már az orvosokra ne gyakoriak; egy 363 esik orvos a mi mellett ny sok száma foly és az orvosok számokat Ogleg legtöbb esetben életüket, mi te hozzá, 53 eset (cyanhydrogé

C

— A 22

A fájdalom sága szerint Ugy látszik. apja természet tartóztató volt tul ivott. Kül gias, olyan v chiosit és fal badsága volt diésekedett, Kitomb komoly lett s következtében vében Márcus iránt való kö inti az igazsá

— Ah! ön az Endre!

Nem ismertem meg. Közelebb lépett hozzám. Gizella az irigységtől s méregtől fulladozott.

— Ah! mily neveletlen! — susogá magában.

— Bocsánat! — szólék.

— Ah! ön az, ön az! Hangja most is a régi! Hát nem ismer? Én vagyok, Erzsi; tudja a szomszédból — Vidám Erzsi!

Egy ideig szótlanul néztem. Leikem annyira meg volt mélyelve jelenlegi életem hű csillámaimól; oly régen nem foglalkoztam gyermekkori életem üde örömeivel: hogy csak nagy nehezen tudtam az ismerős névre visszaemlékezni.

— Igen, én vagyok — szólék közönyösen — és kegyed kisasszony, hogyan e háznál?

Erzsi látható kedvetlenséggel válaszolt:

— Szegény jó anyám elhalt; atyám már régen. Más rokonom nincs. Néném, Derékiné magához hívott. Azért jöttem ide.

Majdnem ridegen hallgattam szomorú sorsát. Lelkem meg volt mélyelve. Egy vigasztaló szó nem jött ajkamra. Egy kérdést nem intéztem hozzá. Pedig, de jól esett volna szenvedő lelkének.

Gizella látva uri finom magaviseletem, az örömtől reszkette vezetett ki; Erzsi szégyenkedve állott, mint valami bűnös.

Az este a megszokott módon telt el. Erzsire rá sem gondoltam többé.

Hanem Gizella elragadó kedvében volt. Anyjához szaladt. Elbeszélte Erzsi vakmerőségét s az én remeklésemet.

Derékiné bocsánatomat kérte.

— Együgyű szegény, tudatlan; neveletlen koldus; de hát az ember mit tegeyen? Igen távoli rokonom, (unokatestvére volt) s nekem fölöttébb érzékeny szívem van.

t és. Értéktelen tárgyak, ha kis terjedelműek, kályhában vagy sütőmelegében elégetendők. 7. Száraz hős vízgőz. Az ezek általi fertőtlenítés külön e célra berendezett intézetekben történik.

CSARNOK.

Az orvosok halálózása összehasonlítva más foglalkozásu egyénekével.

Sokan vették fel már azt a kérdést, minő halálózási viszony van az orvosok és más foglalkozásu egyének között. — Annyi bizonyos, hogy a folyton betegekké érintkező orvos nagyon ki van téve mindenféle bajnak és így gyorsabb pusztulásnak, de vajjon mennyiben igazolja ezt a tapasztalat és mit mutatnak az egyedül megbízható számok. Erre felelt meg a londoni orvosok és sebészek egyik legutóbbi ülésén Ogle W. ottani higiénikus, ki több év óta tanulmányozta ezt a kérdést. — Följegyzései szerint 1000 orvos közül, mint legtöbb évenként elhal 25.53, mint legkevesebb 21.46 közepesen 22.83. Ezzel szemben az ügyvédek halálózása 20.23, a papoké 15.93 és mint a legkisebb a kertészeké 15.08; az orvosoknál nagyobb a halálózás a vendéglősök és koresmárosoknál 29.02, a serfőzőknél 29.23, a mészárosoknál 25.88, a gyapjút szövő munkásoknál 26.34, a pamutot szövőknél 27.19, a festők-nél 25.95, a késeseknél 28.52, a kőszuroknál 26.42 és a fazekasoknál 35.98. Azt találta továbbá, hogy az orvosok közt aránylag sokkal több a beteg, mint egyenlő koru más foglalkozásu egyéneké és hogy az orvosok halálózásánál igen nagy szerepet játszanak a ragályos betegségek. — A legtöbb orvos halálának oka valami ragályos betegség, a mellyel beteget fertőztek meg. Nevezetesen azonban, hogy a himlő folytán bekövetkező halálózások határozta kevesebbek orvosoknál, mint más felől egyéneké, vagyis az orvos ellenálló képessége a himlő ellen igen nagy, minek oka bizonyára abban keresendő, hogy az orvos soha sem mulasztja el magát beoltatni. Egy millió emberre vonatkoztatva skóciában elhal 59 orvos és 16 husz évnél idősebb más férfi, difteritisben 59 orvos és 14 más férfi, hagymázban az első közül 311, utóbbiak közül 238, orbánban 172 az egyik közül és 136 a másik közül. Látszik aránylag hatszor több orvos hal el, mint a nép férfainak többi része, mit Ogle onnan magyaráz, hogy az orvosok közt sokan életüknek egy részét a tropikus alatt töltik és az ottani mecsáros, sárgalázás vidékekről hozzák magukkal ezt a esirát, mely őket oly nagy mértékben pusztítja. A esz, a vesebajok, a csonkbetegségek és alkoholizmus szintén gyakrabban az orvosoknál, mint a nép más férfainál, különösen Angolországban. Igen gyakoriak az orvosoknál az idegbajok is, 100 beteg orvos közül körülbelül 8 abban szenved, csupán két betegség van, a melynek az orvosok sokkal kevésbé esnek áldozatul másoknál. Ezek a sorvadás és a tüdőbaj; 100 eset közül 45-tel kevesebb az egyik és 37-tel kevesebb a másik. A véletlen halálózások átlag ritkábbak az orvosoknál, mint a nép 20 évnél idősebb férfainál; de ha ezek közül kivesszük a bányászokat, a halászsókat és kötőröket, akkor a viszony már nem lesz igen kedvező e tekintetben sem az orvosokra nézve. Az öngyilkosságok az orvosoknál elég gyakoriak; egy millióra vonatkoztatva az öngyilkosságokat, 363 esik orvosokra és csak 238 más foglalkozásu férfira, a mi mellett még az is nevezetesen, hogy az öngyilkos orvosok száma folyton növekvőben van. A papok, az ügyvédek és az orvosok közt az öngyilkosság tekintetében a viszony-számokat Ogle következőképpen találta: 128 : 354 : 464. A legtöbb esetben méreggel oltják ki az öngyilkos orvosok életüket, mi természetes is, minthogy könnyen juthatnak hozzá, 53 eset közül 14-ben ez a mérég rendszeren kéksav (cyanhydrogén).

Ciceró élete és barátsága.

— A szeretet sokat eltűr. (Kor. I. 13.) —

(Tanulmány.)

Irta Németh Sándor.

I.

Ciceró élete.
(Folytatás)

A fájdalmat az is tetőzte, hogy fiát Marcust, kívánsága szerint nem képezhette bölcsésznek és szónoknak. Ugy látszik, hogy ez a Marcus el is ütött egészen az apja természetétől, mert míg az apja ifjúságában önmeg-tartóztató volt, addig a fiú, már 19 éves korában, az elegendő ivott. Különben nem is esoda, mert tanítója is Gorgias, olyan volt; a bölcsészet helyett inkább szerette a chiosit és falernumit. Ezek folytán Marcusnak nagy szabadsága volt s annyira ment aztán, hogy egyéjjel sem dicsékedett, mint azzal, hogy korának legnagyobb ivója.

Kitombolta magát Marcus, jobb útra tért, egészen komoly lett s ezáltal atyjának fájdalmát gyógyította. Ennek következtében írja aztán „A kötelességek”-ről szóló mű-ében Marcusnak, hogy melyek az emberek és magunk iránt való kötelességeink. — Oly megragadóan és szépen intú az igazságra, az erény gyakorlására, mely szerinte

elkerülhetetlen és a legfőbb jó. Figyelmezteti, hogy legyen derék, mivel az embernek szüksége van embertársai rész-vételére és bizalmára, ez pedig nem lehetséges, ha nem derék; figyelmezteti az igazságra, mert, ha igazságos — úgy mond — a sérelmek sokaságát kikerüli.

Nyilvános politikai szereplése a szerencsétlen Roscius védelmezésével kezdődik, kit a mellett, hogy minden vagyonától megfosztottak, atyagyilkossággal vádoltak. — Cicerónak sikerült is őt megvédeni a vádak ellenében.

Az ügyvédök Rómában mindent felvállaltak s így Ciceró is, a mint be is vallja; ezért aztán, mint a többiek, ő sem tartózkodott a kellemes szónoki hazugságok-tól. Különben Ciceró változókon természetű lévén, véleménye is változó volt; s így a mint Boissier mondja: „folytonos ellenmondásokban telt élete”, a mint beszé-deiből is kiténik, mit maga is bevall, midőn így szól: „esalódik, ki azt hiszi, hogy a mi beszédeinkben egyéni véleményeink kifejezését találja; a mi beszédeink az ügy és körülmények, nem pedig az egyén és szónok nyilatkozata”. (Időzve Boissier „Ciceró és barátai” műve 49—50. lapjáról, melyet ő Pró Cluent. 50. lapjából idéz).

„Ez legalább őszinte vallomás, de mennyit veszít szemünkben a szónok és az ember, ki a körülményekkel együtt ekként cseréli véleményét! Az ilyenek hozzászok-nak többé nem törődni azzal, hogy rend és egység legyen életükben, hozzászoknak, hogy tullegyek magokat véle-ményeikben az őszinteségen és nyilatkozataikban a meg-győződésen, hogy tehetségeiket éppen úgy pazarolják a hazugságért, mint az igazság érdekében, hogy soha ne gondoljanak a pillanat szükségén és az előttük levő ügy sikerén kívül egyéjre. Ime, ez az, mire Cicerót azon kor-szak ügyvédi működése javította. Ő nagyon hosszú ideig foglalkozott abban s midőn odahagyta, hogy negyven éves korában a politikai pályán működjen, nem tudott meg-szabadulni azon rossz szokásoktól melyeket amott felvett”. (Boissier „Cic. és barát.” 50. l.)

Ezért azonban szónok volt ő, a nép véleményének embere, ő tudott annak beszélni. Ingadozó és változókon természetűnél fogva nem tudott ő szorosán egy párt em-bere lenni, bár a néppártot szívelte. Egy párt sem felelt meg várakozásának, ezért ide-oda csapongott, nem volt elég önállóság. Persze ezért nyugtalanzkodott, bár mint bötesés a nyugodtságot tanácsolta.

A legnehezebb pillanata volt politikai életében az, hogy a pharsalusai ütközet után nem tudta elhatározni, hogy Caesar pártjára lépjen-e? Arra lépett, mert Caesar a nép szabadsága érdekében fogott fegyvert, mely sza-badságot egy ember határozozza meg. Az Cicerónak is eszméje volt, hogy törvények adassanak a népnek, de azért nem új jogok, mivel látta, hogy a meglévőket vagy nem használja, vagy rosszul.

Élete politikai bukással végződött. De nyugodtan halhatott meg, mert ő volt a köztársaság utolsó diadala. Antoniussal Róma ellen futottak Octaviussal szembe, mikor igyekezett hősiessé meghalni.

Jellemére Ciceró szelid és becsületes vala. Szerinte minden nemzet egy családát képez, mit kimondott mű-veiben. Főlenk volt, de igazságszerető, melyet Marcus fűnek is szívére köt „A kötelességek”-ről szóló művében.

Ha gyenge volt, azt szíve tette; ingadozásában is az igazság és jog védelmére állott, heves és tüzes volt, de egyéni jogokat meg nem sértette.

(Folytatás következik.)

VEGYES HIREK.

— **Egyházi segélyezés.** A magyar ref. egyházi közalap (domesztika) megyénk területén fekvő következő egyházaknak nyújt ez évben segélyt: a tövisi egyháznak papi lak kijavításra 100 frt, az alvinczi egyháznak templomjavításra 300 frt, a magyarigényi egyháznak templomjavításra 300 frt, a felenyedi egyháznak templomjavításra 100 frt, a m.-csesztevei egyháznak templomjavításra 50 frt, a csekelaki egyháznak papi lak kijavításra 50 frt, a m.-herepei egyháznak templomjavításra 200 frt, a m.-sz.-benedeki egyháznak templomjavításra 50 frt, a m.-beczei egyháznak templomjavításra 100 frt, a harii egyháznak templomjavításra 100 frt, összesen 1350 frt. Ezen felül segélyeztetnek: Gruzda Domokos tövisi ref. lelkész 50 frttal, Vinczi Domokos csekelaki lelkész 50 frttal, O. Veress Sándor sárdi lelkész 100 frttal, Pap Dávid nagylaki lelkész 50 frttal, Bartalus Sámuel medvesi lelkész 100 frttal, Vas Ferencz m.-sülyei lelkész 100 frttal, Solymosi Lajos m.-beczei lelkész 50 frttal, Ágoston Mózes balász-falvi lelkész 50 frttal, összesen 550 frt. — E szerint a magyar ref. egyházi közalap Alsófehérmegye területén fekvő és működő némely egyházközségeket és lelkészeket e folyó 1886. évben 1900 forintra menő segélyezésben részesíti.

— **Ünnepélyes tanító-gyűlés.** Az alsófehérmegyei tanító-egyesület folyó évi december hó 8-án köz-gyűlést tart, mely alkalommal kir. tanácsos tanfelügyelő és egyesületi elnök Gáspár Jánosnak, a tanügyi szolgálá-tában betöltött 50 éves sikerdes működése elismerése és némi méltánylásánál egyesületi ünnepélyt rendez. A tanító

egyesület elhatározta, hogy e napnak emlékére „Gáspár-ala-p” czimén 500 frtos alapítványt tesz le azon czéllal, hogy annak kamatját alsófehérmegyei tanító egye-sületi rendes tag szorgalmas, jóerkölcsű, tanuló gyermeke élveze, vallás és nemzeti különbség nélkül, ha az illető magyar tanítvány gimnázium, reál, polgári iskolában, vagy tanító és tanítónő képezésében tanul.

— **A nagyenyedi ref. egyházközség** képvisellete őszi közgyűlést folyó évi november hó 21-én délelőtt 11 órakor, az új városháza tanácstermében fogja megtar-tani. Tárgyak: Az 1885-ik évről készült közpénztári szá-madások keblileg történt megvizsgálását tárgyzó e. ta-nácsai jelentés felett határozathozatal; elnöki előterjeszté-s s esetleg indítványok tárgyalása. A képvisellete t. tagjait tisztelettel felkérem, sziveskedjenek ezen megtar-tandó e. képviselletei közgyűlésen megjelenni. Nagyenyed, 1886. nov. 13. Gáspár János, főgondnok.

— **Kinevezés.** Ifj. Zeyk József végzett jogászt megyénk főispánja tiszteletbeli aljegyzőnek nevezte ki. Ifj. Zeyk József egyike ifjabb nemzedékünk azon tagjainak, kik komoly tanulmányok által is érdemesíteni akarják magokat arra, hogy a közéletben ne pusztán a családi összeköttetés, hanem a személyes érdem emelje őket a közbecsülésben.

— **Kettős eljegyzés.** Pávai Vajna Elek alsófe-hérmegyei nagybirtokos és ügyvéd egyik kedves leányát Kátát okt. hó 24-én eljegyezte Vajna Miklós m.-ujvári bányatiszt, Marit pedig Szabó Lajos bányakerületi főorvos jegyezte el folyó nov. hó 3-án M.-Csesztvén. — Fogadják a boldog mátkapárok őszinte szerencsekívánatunk kifejezését.

— **A Magyarigényben** 1848—49-ben elpusztult magyarság közös sírdombjára kíván emléket állíttatni Lukácsffy Viktor buzgó járási orvos, s lapunk utján felkéri az illetőket, hogy alakítsanak egy bizottságot, mely gyűjtés utján emlékkövet állítson azok jeltelen sírhalmára, kik között megyénk jeles családainak nem egy kitűnősége porladozik. Reméljük, hogy a kegyelet ezen nemes érzésű felhívását mielőbb figyelembe fogják venni hegyaljai buzgó barátaink.

— **Vánca József** nyug. kir. járásbíró, 71 éves korában folyó hó 5-én elhalt Abrudbányán. Ki ne ismerte Vánca bácsit széles e megyében? Szép öreg ur volt, vidám ember, jó szívű, társaság kedvelő. Az abrudbányai őstípusu alakok egyike pusztult el benne. — Nyugodjék esendően!

— **Elhalálozás.** Vecsey Ferencz, a nagyenyedi esziamadia-társulatnak másfélévtizeden keresztül lelkiismeretes buzgó elnöke, Nagyenyed város képviselétének és a ref. egyház keblit tanácsának tagja, a közbecsülésben állott iparos polgár, folyó hó 12-én reggeli 2 órakor, élete 72. házassága 18. évében, rövid ideig tartó szenvedés után elhunyt. Béke lengjen porai felett!

— **Hatósági elismerés és köszönet.** A folyó hó 10-én lefolyt közigazgatási ülésen bejelentetett, hogy Borbándon jó részt az ottani, már nyelvét is felejtetni kezdő magyar lakosság erőfeszítésének sikerült kisedővót létesíteni s oly szerencsés volt, hogy jeles képzettségű óvó nőt is nyerhetett. Miután ezen jótékony intézet lét-rejövetele első sorban Teleki József alvinczi járási szolgál-bíró rábeszélésének, hathatós közbenjárásának s buzgó segélykeresésének köszönhető, a közigazgatási bizottság a szolgabíró urnak, buzgó culturalis működéséért elismerést, köszönetet szavazott.

— **A szegény iskolás gyermekeket segélyző bizottság** a szegény iskolás gyermekek felruházására és számukra egy karácsonfa felállítására nov. 20-án változatos programmu „fillérestélyt” rendez a városház nagy-teremben 20 kros belépti díjjal. — Ezt megelőzőleg nov. 14-én délután 4 órakor tiszt. Szilágyi Farkas ev. ref. pap házában gyűlést tart.

— **Megjelent:** „Beköszöntő ima és egyházi beszéd”. Irta és papi hivatala elfoglalása alkalmával 1886. február 28-án elmondotta Bodor János zágóni ev. ref. pap. A tiszta jövedelemből a zágóni ev. ref. templom számára énekes könyvek vásároltatnak. Ajánljuk e csinos füzetkét Bodor ur ismerőseinek és a nemes ügy iránt érdek-lődőknek.

— **Köszönetnyilvánítás.** Folyó hó 31-én könyv-tárunk javára Buzásbocsárdon táncestálllyal összekötött műkedvelői előadás tisztajövedelmét 44 frt 88 krt tiszt. Cseresznyés Ödön helybeli ref. lelkész ur, mint a rendező bizottság pénztárnoka egy kimutatás kíséretében alulirt elnökséghez átküldötte. Fogadja egy tiszteletes ur, mint a rendező bizottság, valamint ezen szép eredményt biztosító közönség ezen uton is bafafias köszönetünket. — Az E. M. K. E. balászfalvi vidéki kör elnökségétől — Buzás-bocsárdon, 1886. nov. 4. Gr ün n. alelnök.

— **Nyilvános számadás.** A szegény iskolás gyer-mekek felruházására és számukra egy karácsonfa felál-lítására folyó évi nov. 6-án rendezett fillérestélyen fel-líftetni sziveskedtek: Tiszt. Szilágyi Farkas 60 kr, Kiss Ferencz hadnagy 30 kr, Vörr Gyula hadnagy 30 kr, Gabrovits Kamilla hadnagy 80 kr, Wokál Jánosné ő nagysága 60 kr és a plakátot ingyenesen eszközölte,

dr. Gajzágó J. 80 kr, Atzél B. 80 kr, Eröss Istv.-né 5 ns. 1 frt, X—y 40 kr, Farkas Mária 5 nagys. 80 kr, Müller Mihályné 5 nagys. 1 frt; összesen 7 frt 40 kr. Eladatott 109 db jegy a 20 kr 21 frt 80 kr; összesen 29 frt 20 kr. Ebből kiadatott: zenére 8 frt, világításra 3 frt 95 kr, teremtisztításra és más aprólékos költségekre 2 frt 72 kr, összesen 14 frt 67 kr. Kiadást levonva a bevételből, marad tiszta jövedelem 14 frt 53 kr, mely összeg a helybeli kiegészítő takarékpénztárban helyeztetettel. Fogadják e szent-ügy felkarolásáért a nemes szívű felülfizetők — a lelkes közreműködők és a szépért, jóért lelkesülni tudó pártoló közönség — a szegény és árva tanulók nevében — a rendező bizottság kiváló köszönetét. A bizottság megbízásából. Nagyenyed, 1886. nov. 12. N a g y M ó z e s b i z. titkár és pénztáros.

Törvényszéki jelenet Amerikában. **Bíró:** „Mennyi pénzt lopták el önnek?” **Káros:** „3500 dolláromat.” **Bíró:** „Igazán nagy gondatlanság ekkora összeget a háznál tartani!” **Káros:** „A volt a tervem, hogy másnap vásárra megyek s marhát veszek rajta.” **Bíró:** „Marhát venni? Ily árak mellett? Megbolondult? — Vádlathoz. — Hát ön mit csinált a pénzzel?” **Vádlott:** „Gabonát vásároltam.” **Bíró:** „Helyesen cselekedett, nagyon helyesen! Kitudó üzlet! — A károshoz. — Szégyelje magát ember, hogy nem tudta jobban használni az égi adományát. Megérdemli sorsát!”

KÖZGAZDASÁG.

A vörös bor színe.

A vörös bor színe tudvaleg különböző körülményektől függ. Ilyenek a szőlő érettsége és faja, a szőlőtők kora, a talaj fekvése és minősége, jó vagy rossz év, valamint a korábban vagy később beállt ős; ezek mind oly körülmények, mely hatásától a vörös bor színe sötétebbé vagy világosabbá válik.

Ezeket kivül a szőlőnek és a bornak kezelése is jelentékenyen hat a vörös bor színére; akárhányszor tapasztalhatjuk, hogy két szomszéd ugyanazon fajú szőlőből különböző színű vörös bort kap, hogy némely vörös bor eleintén sötét színű, de aztán mindinkább megvilágosodik, annyira, hogy többé nem is lehet vörös bornak tartani; az sem tartozik a ritka esetek közé, hogy kiállításokon egy közönség bortermelői közül csak néhányan állítanak ki sötét színű vörös bort, a többiek mind világosot, ámbar legfőképpen ugyanazokat a fajokat vagy legalább ezeket nagyon megközelítő fajokat termelnek.

A felületvonzás, valamint a törköly és seprű alkateszei eltávolíthatják a borból a vörös festanyagot s a vinczellérek és pinczemesterek még sem ismerik e hatásokat, vagy ha ismerik is, nem fordítanak rájuk elég figyelmet.

A színről tudjuk, hogy folyadékokból ugy színes, mint szagos anyagokat kiválasztanak, illetőleg eltávolítanak. De ez nem csak a színek tulajdonsága, hanem minden szilárd testé, mely megnedvesítették és pedig annál nagyobb mértékben, minél nagyobb valamely test egész felülete, vagy minél finomabban van az illető test felosztva.

A bor készítésénél különböző testeket kell figyelembe venni, melyek felületvonzásokkal a vörös festanyagokat kiválaszthatják, nevezetesen: 1. a kádak és hordók belső fala; 2. a szőlő héja, csutkái és magja; 3. a seprű.

Kis kádaknak és kis hordóknak a bor mennyiséghez képest aránylag nagyobb falai vannak s ezért jobban megfosztják a vörös bort színétől, mint a nagy hordók és kádak belső felülete. Minél likacsosabbak a hordók-falai, annál több festéket színek be; ha a likacsok borkövel vannak tele, kevesebb festanyagot vesznek fel s a bor jobban megtartja színét. A rozsl kezelt hordók és kádak falai különösen rosszul hatnak a bor színére. Ha ily hordók barna fájáról keveset levakarunk s félig korhadtt fát vörös borbba tesszük, ez utóbbi már rövid idő múlva sokat veszít eredeti színéből.

A seprű 24 óra alatt fosztotta meg a vörös bort színétől. A kísérletező dr. Neszler azonban megakart győződni arról is, hogy milyen hatása van a seprűnek a vörös bor színére, ha sokáig rajta hagyják. E czélból 20 köböm. fehér borseprűt 150 köböm. vörös borral kevert össze s néhány próbát naponkint néhányszor felrázott. Ugyanabból a borból több próbát egészen és félig telt, bedugaszolt palackokban tartott, a félig telteket időnkint megrázta, a dugaszokat rövid időre kihuzta, hogy a palackokba levegő nyomulhasson.

Az eredetileg sötétvörös borból a seprűvel való keverés után siller lett, mely színét, miután seprűvel többször felráztott, majdnem egészen elvesztette. A seprűn maradt bor lassankint szintén világos színűvé lett. Azáltal, hogy a seprűt a fejlődő gázok felemelik, jobban érintkezik a borral, mint rendszeren gondolni szokták. Ha a vörös bor sokáig a seprűn marad, ez utóbbinak felületvonzása következtében színét egészen elvesztheti.

Azok a borok, melyeket a kísérletező seprűvel nem kevert össze, valamint azok is, melyeket többször a le-

vegővel összerázott, hónapok múlva sem változtatták meg színüket jelentékenyen. Egy próba, melyet 1885. évi december végén fejtett le a seprűről, tiszta vörös színet 1886. évi szeptemberig tartotta meg. Mind ama próbaborok színe, melyekben még seprű volt, 1886. június elejéig jelentékenyen megváltozott; a vörös festanyag egészen eltűnt, a borok a levegőn sötét barna színt kaptak és megzavarodtak.

Be van bizonyítva, hogy rothadt szőlőtől a bor megbarnul és megvörösödik; de ily szőlő nélkül is beállhat e színváltozás és pedig a seprű hatásától.

A festanyag oldhatóságának egyik lényeges feltétele a melegség, ugy, hogy a vörös bor sokkal sötétebb színt kap, ha a must 16—24° C. hőmérsékű, mint ha hőfoka jóval alacsonyabb. Ebből az következik, hogy a fekete szőlőt a napnak melegebb szakában kellene szüretelni, vagy ha szükséges, a mustot a szükséges fokig felmelegíteni, hogy a vörös festanyag tökéletesen feloldódjék. De másrészt azt is tudjuk, hogy a bogycéhák és a seprű a nagyobb hőfoknál könnyen felbomlanak s hogy a felbomlás által keletkezett anyagok a vörös festanyagot eltávolítják és a bor megbarnulását és megzavarodását okozhatják.

Eppen ezért gondunk lesz rá, hogy a törköly ne maradjon tovább a vörös borbban, mint okvetlenül szükséges, mert az egészséges törköly és seprű is képes a felületvonzásával a vörös festanyagot eltávolítani.

Egy kísérletnél a vörös bort 14—16° C. fok mellett különböző ideig hagyta a törkölyön, s a színt naponkint megvizsgálta. A szíu legsötétebb nyolcz nap múlva volt, midőn a bor éppen megszűnt erjedni; akkor napról napra esőkent s további 10 nap múlva sem volt sokkal sötétebb mint a második napon. (Vége köv.)

Gazdasági apróságok.

* **Légmentesen záró parafadugót** lehet készíteni, ha 15 gramm quelatint vagy jófajta enyvet, 24 gramm glicerinnel fél liter vízben feloldunk s ezen oldatot 44—48 C. fokra melegítve ebben ártajuk néhány órán át a dugókat s aztán megszáritjuk.

* **Gazdasági vetőmagvak megpróbálása** ugy történik, hogy a megvizsgálandó magból egy esipetnyit plékkanálba téve izzó szén felé tartjuk. A esirázó képességgel bíró magvak mind felpattannak s megrepednek, míg a esiraképtelenek feketén elégnnek s meg nem mozdulnak. Ha magvak gyorsan s hangos pattogással ugrálnak fel ez nagyobb frisseségre mutat, mintha a magvak lassan s alig hallhatólag repednek meg.

* **Az üres bors hordók**, ha elhanyagoltatnak, hamar megpenészednek, mi a később belejük töltendő bort teljesen elrontja. Azon hit, hogy ha a hordókban kén égettetik el, a hordó semmi esetre sem penészedik meg, igen téves; a penészbombák a hordóban annyira elronthatják a levegőt, hogy a bele vitt égő kén elalszik; de ha a csap nem teljesen légmentesen zár, vagy ha a hordók hosszas állása miatt repedések képződtek, a hordóban levő és a penész által elrontott levegő mással helyettesíthetők. Oly hordókat, melyek hosszabb ideig üresen állanak, nem jó csak néha-néha megkénezní és soba ki nem öblíteni, mert lassanként annyi kén sav fejlődhetik a hordóban, hogy az a hordó fáját összeroncsolhatja, később pedig a borba is juthat. E miatt ajánlatos a bors hordókat minden bekenéskor jól kimosni, továbbá arra is kell vigyázni, hogy a hordó ajtócskák csavarfejei jól fedessenek, különben a kén sav megtámadja őket s az így létre jövő vegyület a borsnak rossz ízt ad. A penészes hordókat többféleképpen lehet kitisztítani, ügyelni kell azonban arra, hogy a penészes kefével való teljes kitisztítása előtt a hordóba forró víz ne töltessék, mert a penészből a meleg vízzel

leöntés által rossz szagu és izú anyagok vonatnak ki, melyek később a hordó fájába bele verén magukat, a bor hátrányára szolgálhatnak.

FELELŐS SZERKESZTŐSÉG:

Dr. MAGYARI KÁROLY
SZILÁGYI FARKAS TÖRÖK BERTALAN
Kiadó-tulajdonos WOKÁL JÁNOS

Sz. 199—1886.
végreh.

Árverési hirdetmény.

Alálírt kir. bir. végrehajtó ezennel közhírré teszi: miszerint a marosújvári kir. járásbírósnak 1884. évi 681. számú végrehajtást elrendelő és a marosújvári kir. járásbírósnak 1884. évi 681. számú kiküldő végzése folytán Nagy Póli végrehajtató részére Kodrea Miklós és neje végrehajtást szenvedők ellen 400 frt tőke s járulékaik iránt kiküldött végrehajtást elrendeltetvén. Ennek folytán az 1881. évi LX t.-ez. 102 §-a értelmében felperesi végrehajtó képviselő irásbeli jelentkezésére a 112—84. számú végrehajtási jegyzőkönyv alapján végrehajtató, foglaltatók s felülfoglaltatók javára is, a menyében ezek is árverési jogot nyertek volna, tekintettel az idézett t.-ez. 103 §-ára, az árverésnek Marosújvárt a piaczon leendő megtartására határnapul 1886. évi november hó 26-ik napjának délelőtti 10 órája kitűztetik, a mikor a bíróság lefoglalt és pedig Kodrea Miklós és neje 2 drb 7 éves ökör, 2 drb 7 éves kis borjus telén, Kodrea János és neje 2 drb kis borjus bival, 2 drb 2 éves esikő és 2 drb 5 éves telén a legfőbbet igérőnek, az idézett t.-ez. 108 §-ában megállított feltételek mellett készpénzért, szükség esetén becsáron alól is el fognak adni. Egyez rszind felhívtnak mindazok, kik az elárvereztetni rendelt ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző ki légitéshez tartanak jogot, hogy elsőbbségi igénybejelentéseiket a felhozott t. ez. 111 és 112. §§-ai értelmében az árverés kezdelőig alólírt kiküldött végrehajtónál vagy irásban beadni, avagy pedig szóval bejelenteni tartoznak, különben a később beadott igények a törvényes eljárást akadályozni nem fogják.

Kelt Marosújvárt, 1886. évi október hó 27-ik napján.

Papp, kir. bir. végrehajtó.

Árverési hirdetmény.

A nagyenyedi ref. egyházközség a ref püspökségtől vásárolt ugynevezett „lippai berki”, „postakerti” és „tenódi” birtok részeket folyó hó 18-án a helybeli ref. leányiskola helyiségben délután 3 órakor megtartandó árverésben haszonbérbe adja. Árverési feltételek t. M á l n á s i Lajos kántor urnál megtekinthetők.

Nagyenyeden, 1886. november 7.

A ref. e. tanács.

Haszonbérleti hirdetés!

A nagyenyedi határon a Holtmaros mellett 185 hold tagosított birtok több évre

haszonbérbe

kiadó. Értekezhetni a haszonbér feltételeiről Nagyenyeden, özvegy Lengyel Gábornénál.

Huzás már a jövő hónapban!

Kincsem 1 Sorsjegy 11 csak 10ft

Főnyeremény készpénzben

50.000 ft

10.000 ft, 5000 ft 20% lev. || 4788 pénznyeremény.

A magyar lovar-egylet sorsjegy-irodája: Budapest, vácozi-utca 6. sz.

Huzás már a jövő hónapban!

Huzás már a jövő hónapban!

Kincsem sorsjegyek kaphatók Wokál János könyvkereskedésében Nagyenyeden.

Ny. Wokál János gyorsajtójan Nagyenyeden.

Szerkesztő Nagy-Er A KIADÓHIV... lap szellemi közlemények... Kiadóh Wokál János kö... az előfizetéseket bérmentesen... Kéziratok nem...

Örömmel égyar közmívelő... tőkéje e folyó hó... Alálírt, de me... eléri a kétszáz... összegnek kana... kis részben fede... bejelentett első...

A segélyez... halasztható s az... elején meg is k... csak a legvesz... eredményesen m... szükség, miszeri... teljesítse és a m... meg s a gyűjté...

Megyénk... taggyűjtés és a... legnagyobb me... elvállalt kötelez... tés körül — ne... állott be. A m... csak ugy tarth... és e gyűjtés m... folytonosan elő... fizesse be mind... nélküli is a... he z a folyó é... lehetőleg azonna... egész tartozása... pontba beszáll... a szoros kötelez... is, további áldoz... zésének már t... önmegadóztatás

T

Már a jegy... hónappal rá az e... küvőt, csupán sz... Életem leg... vágygyl, fellengz... mindent elköve... legyen s hogy a... Elérkezett... izgatottság vett... mélyen, kimond... hetlen fájdalom... hozza magával;... ilyenformán van... nődtem rajta!... Irodamba s... halom levél vára... Alig futotta... női irással cimz... Fölismerem... levél; a reszketeg... tek bennem... — Eh! mi... mulva jegyesem... Kocsimba... eljegyzés délelő... doskodott, róla h... ceremóniával le... nősebben éreztem